

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

Ētikas padomes atzinums

Nr.10 /2022

Rīgā, 2022. gada 22. septembrī

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Biedrība) Ētikas padome šī gada 30. augusta sēdē šādā sastāvā*: Ētikas padomes priekšsēdētāja Daiga Sproģe, Ētikas padomes priekšsēdētāja vietnieks Aivars Pastalnieks, Ētikas padomes locekļi Aleksandrs Mirlins, Skaidrīte Lasmane, Guntars Līcis, Baiba Liepiņa, Anda Rožukalne

konstatē:

[1] Biedrības valde 2022. gada 8. augustā saņēma Janas Simanovskas (turpmāk "Iesniedzēja") sūdzību (turpmāk "Sūdzība") par SIA TVNET grupa portāla tvnet.lv (turpmāk arī "TVNET") 21. jūlija publikāciju *lekstelpas ir morāli un fiziski novecojušas. Slēdz Bulduru bibliotēku* <https://www.tvnet.lv/7568954/iekstelpas-ir-morali-un-fiziski-novecojusas-sledz-bulduru-biblioteku> (turpmāk "Publikācija"). Publikācija balstās uz Jūrmalas valstspilsētas administrācijas pārstāvja sacīto saistībā ar bibliotēkas slēgšanu.

[2] Iesniedzēja norāda, ka Publikācija ir vienpusējs, tendenciozs vienas ieinteresētās puses – Jūrmalas domes, viedokļa atspoguļojums, līdz ar to ir pieļauta medija nekritiska attieksme pret informācijas avotu – Jūrmalas valstspilsētas administrācijas pārstāvi, Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāju Zani Leiti. Iesniedzēja pievērš uzmanību, ka publikācijai nav norādīts autors, un, iespējams, nav pārbaudīti un izvērtēti publikācijā minētie fakti. Kā piemēru, ka šīs tēmas atspoguļojumā ir iespējama arī plašāka perspektīva, Iesniedzējs norāda uz publikācijām citos medijos.

[3] Iesniedzēja norāda, ka pārkāpti šādi Ētikas kodeksa principi: Godprātība (4.1. p.), Daudzveidība (4.2. p.), kā arī Faktu pārbaude informācijas iegūšanas un izmantošanas procesā (4.6.1. p.) un Kritiska attieksme pret avotu, ņemot vērā informācijas avota ieinteresētību (4.6.3. p.).

[4] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību 9.08.2022. nosūtīja TVNET skaidrojuma sniegšanai.

[5] TVNET skaidrojumā noraida pārmetumus par Ētikas kodeksa pārkāpumiem un argumentē, ka Publikācijā ir iekļauta norāde, ka bibliotēkas slēgšana radījusi sašutumu iedzīvotāju vidū, ka publikācijā detalizēti atspoguļots pamatojums pašvaldības lēmumam par bibliotēkas likvidēšanu, sniegta informācija, kā notiks šis process (gan grāmatu nodošana, gan iespēja iedzīvotājiem apmeklēt citas Jūrmalas pilsētas bibliotēkas u.c.). Skaidrojumā apgalvots, ka pašvaldības lēmuma skaidrošanai izmantots piemērots informācijas avots – Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja, kuras tiešais pienākums ir sniegt sabiedrībai informāciju par pašvaldības lēmumiem. Medijs norāda, ka Publikācijā ir arī pievienots / iegulsts Latvijas Televīzijas sižets par minētās bibliotēkas likvidēšanu, kurā savu viedokli izsaka arī iedzīvotāji.

[6] Komentējot Sūdzību un tajā pieminētās citu mediju publikācijas, TVNET apgalvo, ka Sūdzību uzskata par iejaukšanos medija redakcionālajā neatkarībā.

[7] Biedrības valde 2022. gada 26. augustā Sūdzību nodeva izskatīšanai Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[8] Ētikas padome konstatēja, ka Bulduru bibliotēkas slēgšana ir veltīta arī citās TVNET publikācijās, no kurām viena ir publicēta pirms Sūdzības sniegšanas:

- 24.07.2022. *Jūrmalas iedzīvotāji pauž bažas par bibliotēku likvidēšanu un optimizēšanu pašvaldībā;*
- 11.08.2022. *Jūrmalā notiek pikets pret Bulduru bibliotēkas likvidēšanu.*

Ievērojot konstatēto, Biedrības Ētikas padome

secina:

[9] Biedrības Ētikas padome piekrīt, ka Publikācijā ir atspoguļots tikai vienas konfliktā iesaistītās puses sniegtā informācija, taču publikācijā par sabiedriski aktuālu un publiskajā telpā pretrunīgi vērtētu jautājumu šāda pieeja nenodrošina informācijas daudzveidību. Raksta sākumā pieminētais fakts, ka sociālo mediju platformās ir pausts sašutums par bibliotēkas slēgšanu, nav uzskatāms par atbilstoši izvērstu citas puses viedokli. TVNET publikācijas beigās ievietotā norāde uz Facebook platformā publicētu LTV sižetu, kurā atspoguļots citas puses viedoklis, no vienas puses, var tikt interpretēta kā veids, kādā lasītājiem tiek nodrošināta daudzveidīga informācija, taču, no otras puses, Ētikas padomes skatījumā lasītājam šajā situācijā netiek dota iespēja iepazīties ar atšķirīgiem viedokļiem līdzvērtīgā veidā, kādā tas jau iepazīties ar Publikācijā sniegto informāciju.

[10] Ņemot vērā Publikācijā atspoguļotās tēmas pretrunīgumu un rezonansi sabiedrībā, Ētikas padome secina, ka ir saskatāmas pazīmes, ka Publikācijas veidošanā nav ievērota kritiska attieksme pret informācijas avotu un nav nodrošināta informācijas daudzveidība, bet publikācijas beigās iegultais cita medija video sižets Facebook platformā nav pietiekami atbilstošs veids šo trūkumu risināšanai.

[11] Saskaņā ar Ētikas padomē rīcībā esošo informāciju sabiedrības reakcija pret Bulduru bibliotēkas slēgšanas ieceri ir bijusi noraidoša, savākti vairāk nekā 700 paraksti, pret ieceri iebildusi arī Latvijas Bibliotēku padome, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Atbalsta biedrība, rakstniece Jana Veinberga, dzejniece un publiciste Anda Līce, kultūras ministrs Nauris Puntulis. Šādās situācijās no medijiem tiek gaidīts tāds tēmas atspoguļojuma leņķis, kas ietver pilsoniskai sabiedrībai svarīgo sabiedrības līdzdalības lomu. Ētikas padomes skatījumā Publikācija ir vienpusēja un pavirša, medijs, apzinādamies tēmas strīdīgumu, nav izrādījis kritisku attieksmi pret Publikācijas vienīgo informācijas avotu un nav pielicis pūles veidot izvērstu, daudzpusīgāku publikāciju. Tomēr, raugoties uz kopējo Bulduru bibliotēkas slēgšanas atspoguļojumu portālā, Ētikas padome secina, ka ar citām TVNET publikācijām tiek atspoguļotas arī iedzīvotāju bažas, argumenti, protesti, un Bulduru bibliotēkas slēgšanas kopējais atspoguļojums, proti, caur citām medija publikācijām tiek nodrošinātas sabiedrības tiesības saņemt daudzveidīgu informāciju un viedokļus no dažādiem avotiem, nekā tas tika piedāvāts Publikācijā.

[12] Ētikas padome kritiski vērtē TVNET paskaidrojumos sniegto apgalvojumu, ka Sūdzības sniegšana Ētikas padomei un tajā paustais viedoklis būtu uzskatāmi par iejaukšanos medija redakcionālajā neatkarībā. Tieši pretēji, iespēja argumentēti norādīt uz iespējamiem Ētikas kodeksa pārkāpumiem un/vai nekvalitatīvo žurnālistiku ir katra iedzīvotāja tiesības un nozares izveidots pašregulācijas veids, lai nodrošinātu Ētikas kodeksā ietvertu principu aktualizāciju un ievērošanu – gan acīmredzamos Ētikas kodeksa pārkāpumu gadījumos, gan situācijās, kad mediju profesionālie standarti nav bijuši pietiekami augstā līmenī.

Ievērojot secināto, Biedrības Ētikas padome

nolemj:

1. TVNET Publikācijā ir saskatāmas Ētikas kodeksa punktu 4.1, 4.2., 4.6.1, un 4.6.3. pārkāpumu pazīmes. Tomēr tai pat laikā TVNET nodrošināja Ētikas kodeksa principu ievērošanu, veltot Bulduru bibliotēkas slēgšanas tēmai citas daudz izvērstākas TVNET publikācijas, tādējādi kopumā nodrošinot sabiedrības tiesības saņemt daudzveidīgu informāciju un viedokļus no dažādiem avotiem.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības Iesniedzējai un TVNET.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.

*Padomes loceklis Jānis Buholcs sēdē nepiedalījās, bet pirms sēdes sniedza Padomei vērtējumu par Sūdzību.